

2

გურამ პერიშვილი
იათაფა კოტიშვილი
ბაკურ სულაკაური

მათემატიკა

ნაწილი I

მოსწავლის წიგნი

გრიფინიჭებულია საქართველოს განათლების, მეცნიერების,
კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ 2018 წელს.

ბაკურ სულაკაურის
გამომცემლობა

სარჩევნი

თავი 1

გავიმეოროთ პირველ კლასში ნახსენებლი

1. რაოდენობა და მისი ჩანერა ციფრებით 6
2. რიცხვების შედარება დანყვილებით .. 7
3. შეკრება 8
4. გამოკლება..... 9
5. გამოსახულება 10
6. რამდენიმე შესაკრები 11
7. ცხრილი 12
8. რიცხვთა ღერძი 13
9. შეკრება-გამოკლება რიცხვთა ღერძზე..... 14
10. წირი და მისი არეები 15
11. გზაჯვარედინი და გზა..... 16
12. მონაკვეთი და ტეხილი 17
13. მრავალკუთხედები 18
14. ფული 19
დამატებითი სავარჯიშოები 20

თავი 2

ათეულეზი და ოცეულეზი

1. ოცეულეზის სახელები 24
2. ათეულეზის სახელები..... 25
3. ათეულეზის ჩანერა ციფრებით..... 26
4. ათეულეზის შედარება..... 27
5. ათეულეზის შეკრება-გამოკლება..... 28
6. რიცხვების სახელები 29
7. რიცხვების დაწერა ციფრებით 30
8. 100-მდე რიცხვების შედარება 31
9. მიმდევრობები 32
10. რიცხვთა მიმდევრობები 33
11. სახლები ქუჩაში და მისამართი..... 34
12. ლუნი და კენტი..... 35
დამატებითი სავარჯიშოები 36

თავი 3

გეომეტრიული ფიგურები და გაზომვა

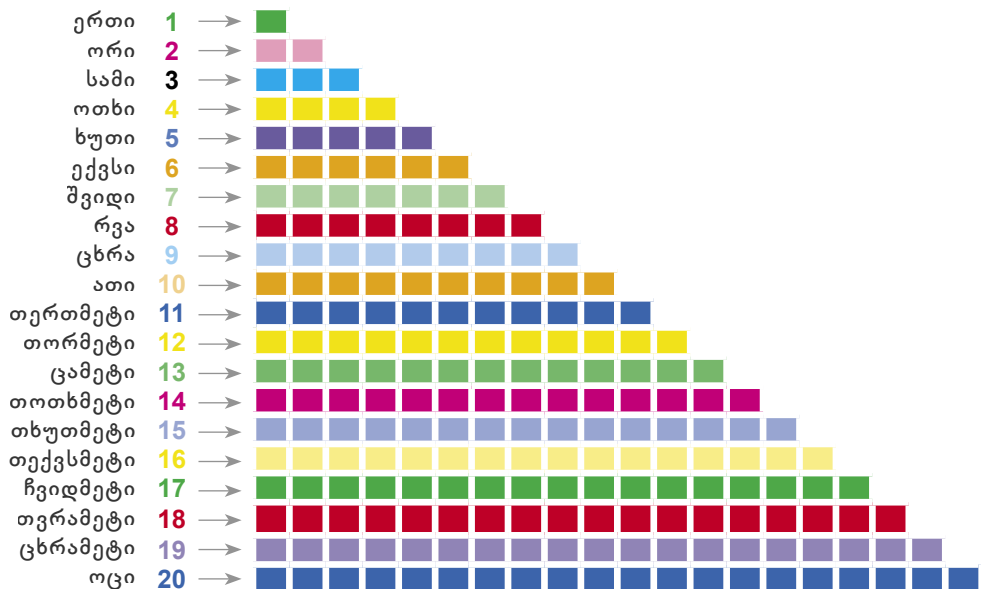
1. გზაჯვარედინების სახელები 40
2. არეების და ფიგურების სახელები... 41
3. რომელი არე უფრო დიდია? 42
4. გრძელი და მოკლე, დაბალი და მაღალი 43
5. დატოლება..... 44
6. ნაბიჯი და მტკაველი..... 45
7. სანტიმეტრი 46
8. მეტრი 47
9. მართკუთხედი და კვადრატი..... 48
10. წრე და წრეწირი 49
დამატებითი სავარჯიშოები 50

თავი 4

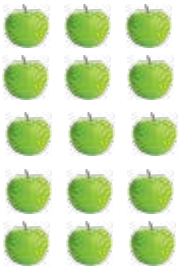
რიცხვები 20-დან 40-მდე

1. რიცხვები 20-დან 40-მდე 54
  2. რიცხვის დაშლა ათეულებად და ერთეულებად 55
  3. ერთნიშნა რიცხვების დამატება..... 56
  4. ერთნიშნა რიცხვების გამოკლება ... 57
  5. ათეულების დამატება-გამოკლება .. 58
  6. შეკრება ათეულის წარმოქმნით 59
  7. გამოკლება ათეულის დაშლით 60
  8. შესაკრებთა გადანაცვლება 61
  9. სწორი თუ მცდარი?..... 62
  10. გაორმაგება..... 63
დამატებითი სავარჯიშოები 64
-
- დამატებითი ამოცანები 67

გავიმეოროთ პირველ კლასში ნასწავლი

რაოდენობა და მისი ჩანერა ციფრებით

რიცხვების ჩასანერად ციფრები გამოიყენება. სულ 10 სხვადასხვა ციფრი არსებობს, მაგრამ მათი გამოყენებით უამრავი რიცხვის დაწერა შეიძლება.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ნული	ერთი	ორი	სამი	ოთხი	ხუთი	ექვსი	შვიდი	რვა	ცხრა

ამ რაოდენობას ჰქვია „თხუთმეტი“ და ციფრებით ასე იწერება: 15

სიტყვები – ერთი, ორი, სამი, ოთხი, ხუთი, ექვსი, შვიდი, რვა, ცხრა ათი და ოცი – რიცხვების ქართული სახელებია. დანარჩენი რიცხვების სახელები მათი გამოყენებით შედგენილი სიტყვებია.

1. რამდენია?

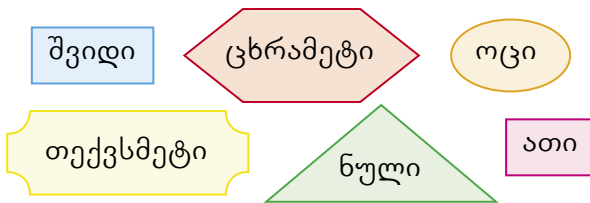

რამდენი ციფრით იწერება ეს რიცხვი? რამდენი ასოა ამ რიცხვის სახელში?

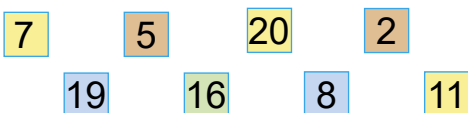
2. დაასახელე რიცხვი, რომელიც:

- ა. მხოლოდ ერთი ციფრით იწერება;
- ბ. ორი ციფრით იწერება;
- გ. ორი ერთნაირი ციფრით იწერება.

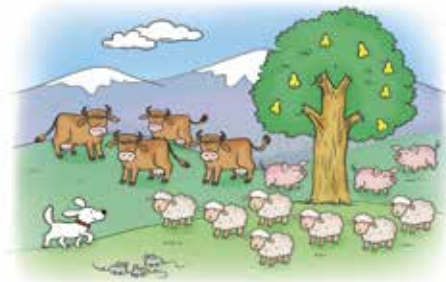
3. გადაინერე რიცხვების სახელები და ჩანერე ციფრებით.

4. გადაინერე რიცხვები და გვერდით მიუხატე შესაბამისი რაოდენობის რგოლები ან ჯვრები.

5. რომელი რამდენია?

რვეულში გადაინერე სიტყვები და გვერდით მიუხატე რაოდენობა.

ცხვარი	მსხალი
გოჭი	ღრუბელი
ძროხა	ხე
ძალღი	თაგვი

6.

- ა. რა ფერია მესამე ბურთი?
- ბ. რა ფერია მარჯვნიდან მეშვიდე ბურთი?
- გ. მერამდენეა მწვანე ბურთი?
- დ. სულ რამდენი წითელი ბურთია?
- ე. ბოლო ბურთი რა ფერია?

რიცხვების შედარება დანყვილებით

რაოდენობები რომ შევადაროთ, დანყვილებაა საჭირო. მეტია ის რაოდენობა, რომელ მხარესაც დარჩება დაუნყვილებელი. თუ დაუნყვილებელი არ დარჩა, მაშინ რაოდენობები ტოლია.

$4 > 3$

$3 < 4$

ეს მეტ-ნაკლებობის ნიშანია.

მეტ-ნაკლებობის ნიშნის წვერი

ყოველთვის ნაკლებისკენაა მიმართული.

ეს ტოლობის ნიშანია.

1. რომელია მეტი?

ა.

ბ.

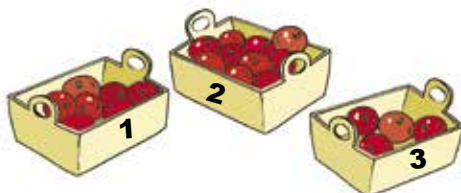
გ.

დ.

2. გადაინერე რვეულში და შეადარე.

15 და 7	10 და 3	11 და 19
თორმეტი და ცამეტი		18 და 9
თვრამეტი და 18	ოცი და ხუთი	

3. რომელ ყუთშია ყველაზე ცოტა?

4. უპასუხე შეკითხვებს:

16	8	19	9
----	---	----	---

ა. რომელი რიცხვია ყველაზე დიდი?

ბ. რომელია ყველაზე პატარა?

5. რომელია მეტი და რომელი ნაკლები?

6. დააკვირდი ნიმუშს და შემდეგ შეასრულე დავალება.

ნიმუში

	7	5	
X	—	○	
X	—	○	
X	—	○	
X	—	○	
X	—	○	
X			
X			
			7 > 5

გადანერე რიცხვები. ქვეშ მიუხატე შესაბამისი რაოდენობის ჯვრები და რგოლები. დაანყვილე და გაარკვიე, რომელია მეტი.

- ა. 12 თუ 14   გ. 18 თუ 19
- ბ. 17 თუ 11   დ. 20 თუ 16

შეკრება

პირველი შესაკრები   მეორე შესაკრები   ჯამი

$2 + 3 = 5$

+ ეს შეკრების ნიშანია.

1. რამდენი ცხვარია მარცხენა მხარეს? მარჯვენა მხარეს? სულ რამდენი ცხვარია?

2. რამდენი დიდი ყუთია? რამდენი პატარა ყუთია? სულ რამდენი ყუთია?

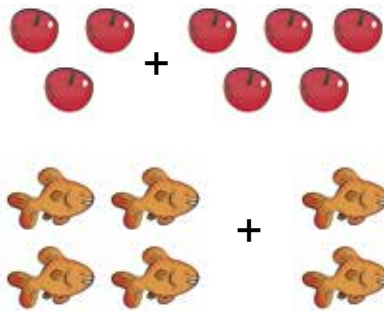
3. ჩანერე რვეულში ციფრებით.

ხუთი + ერთი   ექვსი + შვიდი

4. გადაინერე რვეულში, მიუწერე პასუხები.

4 + 1	4 + 2
2 + 1	2 + 2
0 + 2	0 + 3
3 + 2	3 + 3
3 + 4	1 + 3
2 + 3	4 + 3

5. ჩანერე რვეულში ციფრებით.

6. ჩანერე რვეულში ციფრებით.

- ა. გირჩების რაოდენობა;
- ბ. დოლების რაოდენობა;
- გ. ზარების რაოდენობა.

7. გადაინერე რვეულში, მიუწერე პასუხები.

10 + 1	15 + 1
11 + 2	16 + 1
12 + 2	17 + 3
13 + 4	14 + 0

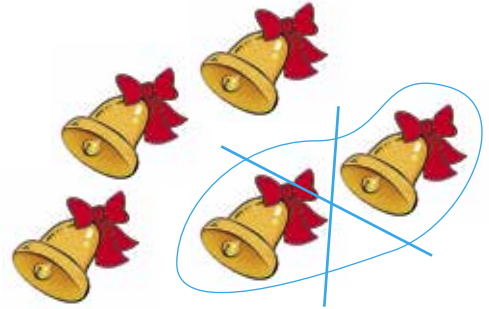

$$5 - 2 = 3$$

საკლები

მაკლები

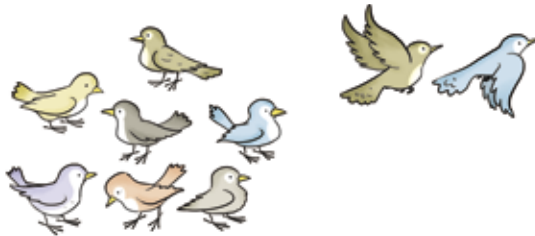
სხვაობა

1. რამდენი პეპელა იყო? რამდენი დარჩა?

2. რამდენი ჩიტი გაფრინდა? რამდენი დარჩა? რამდენი იყო თავდაპირველად?

3. დაწერე რვეულში:

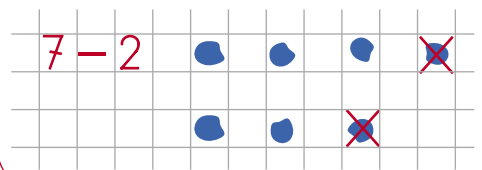
- ა. შვიდისა და ორის სხვაობა;
- ბ. 10-ისა და 3-ის სხვაობა;
- გ. საკლებია 3, მაკლებია 1;
- დ. საკლებია 12, მაკლებია 10;
- ე. პირველი შესაკრებია 5, მეორე შესაკრებია 4;
- ვ. სამისა და ოთხის ჯამი.

4. გადაინერე რვეულში და მიუწერე პასუხები.

11 - 1	18 - 1
12 - 1	19 - 1
7 - 2	5 - 2
17 - 1	15 - 2
14 - 1	18 - 2

5. დახატე საკლების შესაბამისი რაოდენობის რგოლები და გადახაზე მაკლების შესაბამისი რაოდენობა.

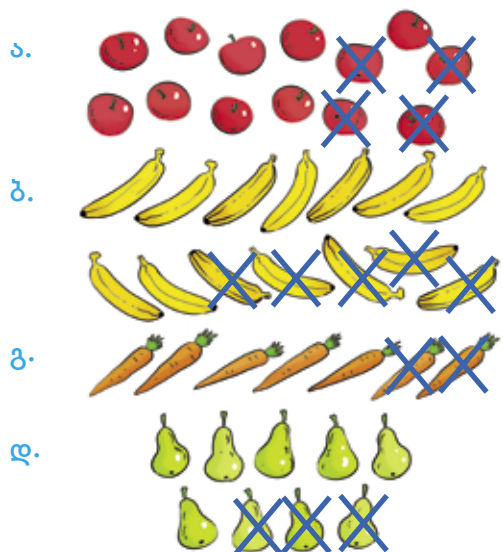
ნიმუში

ა. 8 - 3

ბ. 10 - 1

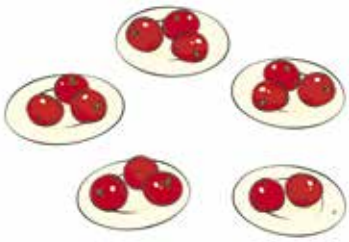
6. ნახატის მიხედვით დაწერე რვეულში გამოკლება ციფრებით.

გამოსახულება

თეფშებზე არის სამ-სამი ვაშლი. მხოლოდ ერთ თეფშეზეა ორი ცალი. სულ არის ოთხი სამეული და კიდევ ორი. ეს ასე იწერება:

ეს ციფრი გვიჩვენებს, რომ სამეულებია.

$$3 \cdot 4 + 2$$

ეს ციფრი გვიჩვენებს, რომ 4 ცალი სამეულია.

ეს ციფრი გვიჩვენებს, რომ სამეულების გარდა, კიდევ არის 2 ცალი.

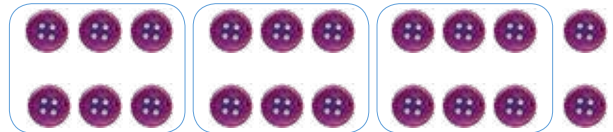

1. რამდენი ვაშლია თითო თეფშეზე? სულ რამდენი ოთხეულია?
2. ჩანერე გამოსახულების სახით რკოების რაოდენობა.

3. ჩანერე ციფრებით:
  - ა. შვიდეულები აღებული ორჯერ;
  - ბ. ექვსეულები აღებული სამჯერ და კიდევ ერთი;
  - გ. ორი სამეული და ერთი;
  - დ. ხუთი ოთხეული;
  - ე. სამეულები აღებული სამჯერ და ორი.

4. დახატე რვეულში სამი ოთხეული რგოლი.
5. გიორგიმ ლილების ნახატები დათვალა ექვსეულებად და ექვსეულები ხაზებით გამოყო.

სულ რამდენი ექვსეულია? მხოლოდ ექვსეულებია თუ, მათ გარდა, კიდევანა? როგორ იწერება გამოსახულების სახით?

6. გადაინერე და მიუწერე პასუხები.

$7 - 2$	$6 - 4$
$5 - 3$	$17 - 2$
$4 + 2$	$3 + 4$
$5 + 3$	$14 + 2$
$13 + 4$	$16 - 4$
$15 - 3$	$15 + 3$

7. გადაინერე გამოსახულებები და თითოეულს ქვეშ მიუხატე შესაბამისი რაოდენობის რგოლები.

$$7 \cdot 2 + 1$$

$$4 \cdot 2 + 3$$

$$5 \cdot 4$$

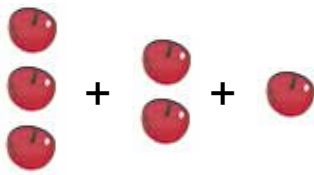
$$6 \cdot 4 + 5$$

რამდენიმე შესაკრები

2 + 3 + 4 = 9

პირველი შესაკრები   მეორე შესაკრები   მესამე შესაკრები   ჯამი

1. ჩანერე რვეულში ციფრებით.

2. გადაინერე და მიუნერე პასუხები.

2 + 5 + 1	1 + 6 + 1
1 + 1 + 1	2 + 1 + 3
2 + 2 + 2	3 + 3 + 3
4 + 1 + 1	4 + 3 + 1

3. ჩანერე რვეულში ციფრებით:

- ა. რვის და ხუთის სხვაობა;
- ბ. ოთხის და ორის სხვაობა;
- გ. ექვსის და სამის სხვაობა.

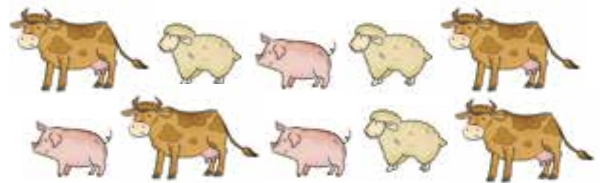
4. დანერე რვეულში გამოსახულების

- სახით და დახატე შესაბამისი რაოდენობის წერტილები:
- ა. სამი ექვსეული და ოთხი;
- ბ. რვა ადებული ორჯერ და ორი;
- გ. ორი შვიდეული.

5. რომელია მეტი?

15 თუ 13	18 თუ 8
17 თუ 10	14 თუ 14
16 თუ 15	18 თუ 19
20 თუ 10	10 თუ 7

6. სურათზე დათვალე ცხვრები, ძროხები და ღორები. შეადარე, რომელია მეტი?

- ცხვრები **თუ** ძროხები;
- ღორები **თუ** ცხვრები;
- ძროხები **თუ** ღორები.

7. გადაინერე და მიუნერე პასუხები.

1 + 1 + 2	1 + 2 + 3
1 + 3 + 2	1 + 2 + 1
2 + 1 + 1	2 + 1 + 2
2 + 2 + 2	2 + 3 + 1

8. დანერე რვეულში ციფრებით.

	+	2	3	4
1				
2				6

შეკრების ნიშანი გვიჩვენებს, რომ ეს შეკრების ცხრილია.

ეს ცხრილია. 4-იანის სვეტის და 2-იანის სტრიქონის გადაკვეთაზე უნდა ჩაინეროს 6, რადგან

$$4 + 2 = 6$$

1. გადაიხაზე და შეავსე შეკრების ცხრილი.

+	2	3	4	5	6
1					
2					
3					

2. რამდენი ასოა ამ სიტყვაში?

მ ა თ ე მ ა ტ ი კ ა

რომელია მარჯვნიდან მეხუთე ასო?
რომელია მარცხნიდან მე-10 ასო?

3. გამოკლება ჩანერე ციფრებით.

- ა.
- ბ.
- გ.

4. დაწერე რვეულში გამოსახულების სახით და დახატე შესაბამისი რაოდენობის წერტილები:

- ა. სამი ექვსეული და ოთხი;
- ბ. რვა აღებული სამჯერ და ოთხი.

5. შეკრება ჩანერე რვეულში ციფრებით.

6. გადაიხაზე და შეავსე გამოკლების ცხრილი.

-	3	1	4	5
15				
20				

7. ჩანერე ციფრებით:

- ა. რვის და შვიდის ჯამი;
- ბ. ათის და ერთის სხვაობა;
- გ. 15-ის და ცხრის სხვაობა;
- დ. 11-ის და სამის ჯამი.

8. გადაიხატე და შეავსე ცარიელი ადგილები.

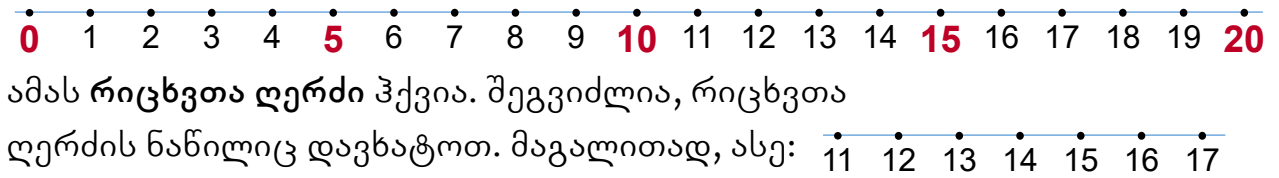
	8	რვა
	8	
		თორმეტი

9. დაწერე რვეულში გამოსახულების სახით.

- ა.
- ბ.

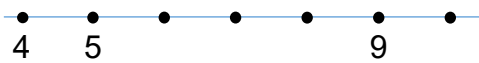
რიცხვთა ღერძი

თუ ყველა რიცხვს ზრდადობით დავალაგებთ, ასეთი რამ გამოგვივა:

ამას რიცხვთა ღერძი ჰქვია. შეგვიძლია, რიცხვთა ღერძის ნაწილიც დავხატოთ. მაგალითად, ასე:

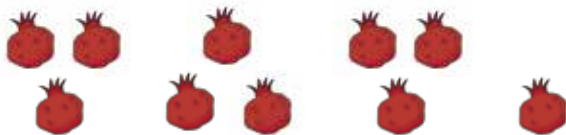
1. გადაიხატე ეს რიცხვთა ღერძი და მიუჩერე გამოტოვებული რიცხვები.

2. დააკვირდი პირველ რიცხვთა ღერძს და უპასუხე შეკითხვებს:

- ა. რა რიცხვია 13-ის წინა?
- ბ. რა რიცხვია 16-ის მომდევნო?
- გ. რა რიცხვია 8-ის წინ?
- დ. რა რიცხვია 10-ის შემდეგ?

3. ჩაწერე რვეულში გამოსახულების სახით ბროწეულების რაოდენობა.

4. გადაიხაზე და შეავსე ცხრილები.

+	1
10	
7	
15	
19	

-	1
20	
1	
8	
13	

5. ჩაწერე რვეულში ციფრებით.

6. რა ფერია მე-5 ნაყინი? რა ფერია მარჯვნიდან მეათე ნაყინი? რა ფერია 1-ლი ნაყინი?

7. დახატე რიცხვთა ღერძი და დააწერე ყველა რიცხვი 0-დან 22-მდე.

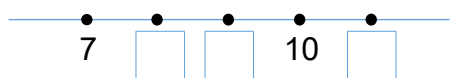
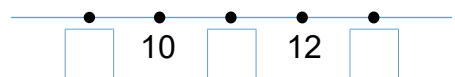
8. ჩაწერე რვეულში ციფრებით:

- ა. 10-ის და 9-ის სხვაობა;
- ბ. შვიდის და ორის ჯამი;
- გ. სამის და 4-ის ჯამი;
- დ. 13-ის და ხუთის სხვაობა.

9. გადაინერე გამოსახულება და ქვეშ მიუხატე შესაბამისი რაოდენობის რგოლები.

$$6 \cdot 3 + 2$$

10. გადაიხატე რიცხვთა ღერძი და მიუჩერე გამოტოვებული რიცხვები.

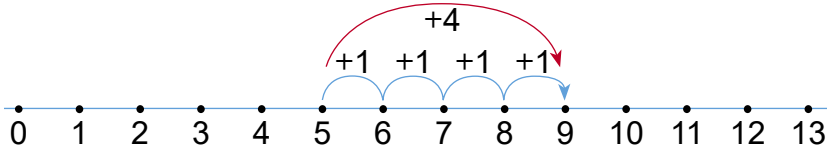

შეკრება-გამოკლება რიცხვთა ღერძზე

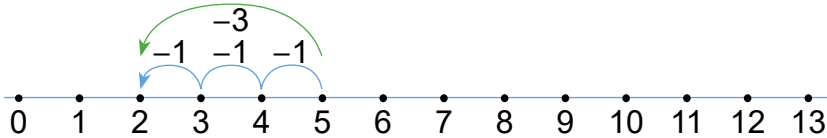
რიცხვების შეკრება და გამოკლება შესაძლებელია რიცხვთა ღერძის გამოყენებითაც.

5 + 4

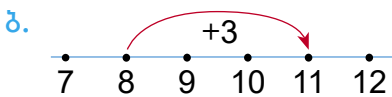
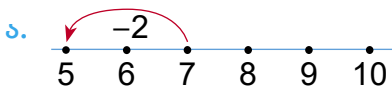
5 და 4 რომ შევკრიბოთ, რიცხვთა ღერძზე უნდა მოვძებნოთ 5 და მისგან მარჯვნივ გადავთვალოთ 4.

გამოკლებისას გადავდივართ მარცხნივ. **5 - 3**

1. ჩანერე რვეულში შეკრების ან გამოკლების სახით.

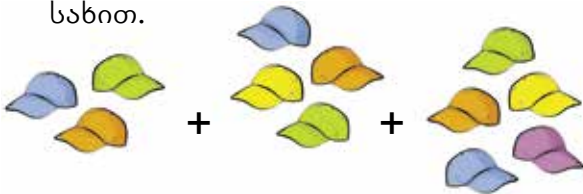

2. დახაზე რიცხვთა ღერძი და მიანიშნე მასზე შემდეგი შეკრება და გამოკლება.

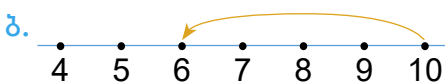
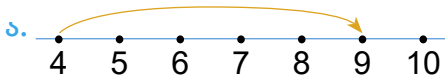
ა. $8 + 3$

ბ. $12 - 4$

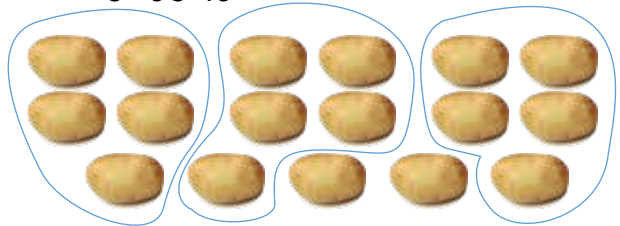
3. ჩანერე რვეულში გამოსახულების სახით.

4. ჩანერე რვეულში შეკრების ან გამოკლების სახით.

5. ნინომ გროვიდან ხაზებით გამოყო ხუთეულები:

სულ რამდენი ხუთეულია? ხუთეულების გარდა, კიდევ რამდენია? როგორ იწერება გამოსახულების სახით?

6. გადაინერე და მიუწერე პასუხები.

$6 - 3$

$5 + 2$

$7 - 4$

$4 + 4$

$12 - 1$

$13 + 1$

$2 - 1$

$3 + 1$

$16 - 3$

$15 + 2$

$17 - 4$

$14 + 4$

7. ჩანერე რვეულში შეკრების სახით.

